

DOPORUČENÍ PRO PROJEKTANTY

pro přípravu projektových dokumentací
do programu

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ oblast podpory 6.4. – Optimalizace vodního režimu krajiny

(aktualizované znění k 30.4.2009)

Ing. Jan Neuwirth
Praha 30.4.2009

Obsah

1. Úvod
2. Obecné informace k OPŽP, oblast podpory 6.4.
 - 2.1. Co je OPŽP a oblast podpory 6.4
 - 2.2. Na co lze získat dotaci
 - 2.3. Kdo může být příjemcem dotace
3. Výše dotace a způsobilost výdajů
4. Omezení a doporučení pro technické řešení projektu
5. Omezení a doporučení pro rozpočtování
6. Doporučení pro inženýrskou činnost
7. Náležitosti zadání zakázek projekčních aj. prací

1. Úvod

Od počátku fungování Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) se zabývám přípravou žádostí do osy 6.4. a optimalizací projektů ve vztahu k dotaci. Na základě zkušeností mohu říci, že projektanti v naprosté většině případů nejsou obeznámeni se základními informacemi k programu. Pokud se uvažuje o realizaci projektu z OPŽP je nezbytné, aby měli projektanti alespoň minimální přehled, protože při zpracování žádosti není zpravidla mnoho času napravit nedostatky projektové dokumentace a některé problémy již ani odstranit nelze. Dochází k případům, že koncepce projektového řešení neodpovídá cílům OPŽP, projekt nebo jeho část nelze zařadit do programu, nelze investorovi proplatit z dotace prostředky na činnosti, které by standardně uhrazeny být mohly, opětovně se řeší vlastnické vztahy, které měly být vyřešeny v rámci inženýrské činnosti, apod.

Tento materiál se nevěnuje tématu, jaké zvolit ideální projektové řešení, aby projekt dostal co nejvíce bodů (optimalizace projektu ve vztahu k dotaci) - každý projekt je velice individuální a technickou optimalizaci je třeba řešit se znalostí konkrétních podmínek a nejlépe ve spolupráci s odborníkem v oblasti ochrany přírody a krajiny. Zde nabízím možnost případné spolupráce.

Tento materiál shrnuje podstatné informace z obsáhlých a poměrně nepřehledných dokumentů OPŽP, které jsou pro projektanty zvláště důležité.

2. Obecné informace k OPŽP, oblast podpory 6.4.

2.1. Co je OPŽP a oblast podpory 6.4

Operační program Životní prostředí (OPŽP) je program financovaný především z Evropských zdrojů a lze z něj získat dotační podporu na řadu aktivit souvisejících s životním prostředím. OPŽP je vymezen pro období 2007 – 2013. Dotace administruje Státní fond životního prostředí ČR a prioritní osu 6 také Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. V rámci prioritní osy 6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny, byla vymezena oblast podpory 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny, kterou se bude tento dokument dále zabývat. Jiné prioritní osy ani oblasti podpory nejsou tímto dokumentem řešeny, protože vyžadují značně rozdílné přístupy.

2.2. Na co lze získat dotaci

A) Realizace opatření příznivých z hlediska krajinné a ekosystémové diverzity vedoucí ke zvyšování retenční schopnosti krajiny, ochraně a obnově přirozených odtokových poměrů a k omezování vzniku rizikových situací, zejména povodní.

Typově si lze představit například tyto projekty:

- **revitalizace toků v extravilánu** (revitalizace toků v intravilánu spadají do oblasti podpory 1.3.2.)
- **obnova a tvorba mokřadů, tůní, obnova pramenišť, obnova zaniklých říčních ramen,**
- **podpora rozlivů v nivách,**
- **rekonstrukce a výstavba rybníků a odbahňování rybníků** (po realizaci akce je třeba počítat s tím, že bude muset být dodržován ekologicky šetrný způsob rybářského hospodaření po dobu 12 let),
- **výstavba poldrů do objemu 50 000 m³** (poldry nad 50 000 m³ spadají do oblasti podpory 1.3.2. OPŽP).

B) Opatření k ochraně proti vodní a větrné erozi a k omezování negativních důsledků povrchového odtoku vody:

Typově si lze představit například tyto projekty:

- **obnova a tvorba větrolamů,**
- **obnova a tvorba mezí, zasakovacích pásů a průlehů**

2.3. Kdo může být příjemcem dotace

V zásadě mohou být příjemcem dotace:

- **fyzické osoby nepodnikatelé**
- **obce, města, kraje** (a jejich příspěvkové organizace a organizační složky), **svazky obcí a některé subjekty vlastněné z větší části obcemi nebo jinými veřejnoprávními subjekty,**
- **státní organizace, organizační složky ČR, příspěvkové organizace, Lesy ČR, podniky povodí,**
- **občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti.**

Příjemcem dotace naopak nemohou být právnické osoby podnikatelé a fyzické osoby podnikatelé.

Opatření nelze realizovat na pozemcích, které jsou ve vlastnictví subjektu, jež nemůže být žadatelem o dotaci. Dotaci nelze čerpat na území Prahy.

3. Výše dotace a způsobilost výdajů

Způsobilé výdaje, jsou takové výdaje, na které lze čerpat dotaci. Informace o způsobilých výdajích je pro projektanty důležitá při sestavování nabídek projektových prací a pro volbu technických řešení projektu, aby se zajistila maximální finanční úspora investora. Pro všechny příjemce podpory je **maximální výše dotace 90%** ze způsobilých výdajů.

Ze způsobilých výdajů, o kterých by projektanti měli být informováni, lze v souvislosti s oblastí podpory 6.4 vyjmenovat především:

- **výdaje na přípravu projektu** (max. 7% z investičních výdajů) - pokud byly uskutečněné méně než 2 roky před podáním žádosti (vždy ,však až po 1.1.2007) a byly zadány v souladu s pravidly OPŽP,
 - **projektová dokumentace pro uzemní řízení, stavební povolení, zadávací dokumentace, dokumentace pro provádění stavby, dokumentace skutečného provedení stavby,**
 - **další podkladové studie a analýzy** (hydrogeologický průzkum, geodetické zaměření, rozbor sedimentu, apod.)
 - **zpracování žádosti o dotaci,**
- **technický a autorský dozor** (max. 4% z investičních výdajů)
- (správce stavby pro investice nad 10 mil. EUR - max. 6% z investičních výdajů)
- **nákup pozemků** s výjimkou budování a obnovy retenčních nádrží a realizace protierozních opatření (max. 10% z investičních výdajů, výjimečně a po schválení SFŽP může být i více), podmínkou je, že výkup byl uskutečněn méně než 1 rok před

podáním žádosti (výkupy lze ale realizovat také až po podání žádosti), z dokumentů OPŽP lze dále vyvodit, že nákupy budou způsobilé jen do výše znaleckých odhadů ceny pozemku,

- **propagační opatření.**
- **přímé realizační výdaje vč. vyvolaných investic, souvisejících s projektem,**
- **zřízení staveniště** (max. 3% z celkových způsobilých výdajů),
- **poplatky za pronájem lokalit určených k uložení sedimentu** – jen pro organizační složky a příspěvkové organizace ČR (max. 5% z realizačních výdajů).

4. Omezení a doporučení pro technické řešení projektu

Z OPŽP je **možno realizovat opatření i na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví investora**. V rámci opatření budování a obnova retenčních nádrží však nelze financovat opatření, kde vlastníkem pozemku je subjekt, který nemůže být příjemcem dotace (příjemci dotace viz kap. 2.3.). Nezbytné právní vztahy mezi vlastníkem pozemku a investorem řeší kap. 5.

Za zcela zásadní považuji věnovat zvýšenou pozornost **dotčeným pozemkům**. Chyba (např. opomenutí některého pozemku nebo překlep parcelního čísla), která je přehlédnuta a zapracována stavebním úřadem v územním rozhodnutí nebo stavebním povolení, velice pravděpodobně narazí při kontrole v rámci dotace. Setkal jsem se již s několika případy, kdy bylo na stavbu vydáno stavební povolení a přesto nebyly vyřešeny všechny pozemky dotčené trvalým zábořem stavby.

Přestože se jedná o povinný standard, raději uvádím, že součástí PD musí být zakres situace do katastrální mapy. Projektanti často také opomíjejí zmínit účel stavby. (Účel stavby by měl být v souladu cíli dotačního programu, což je však již záležitostí optimalizace projektového řešení).

Projektové dokumentace musí jednoznačně **specifikovat, jak bude naloženo s odtěženým materiálem (sedimentem)**, vč. souhlasu vlastníků dotčených pozemků.

Do projektové dokumentace **doporučuji uvést indikátory**, které se vztahují k danému typu opatření. Indikátory jsou vyžadovány pro potřeby dotace. Pokud budou indikátory uvedeny v PD, zamezí se pochybnostem administrátorů dotace nad hodnotami uvedenými v žádosti o dotaci a nebude třeba vyžadovat od projektantů zpětné potvrzení hodnot indikátorů. Těmito indikátory jsou:

- délka revitalizovaného toku,
- plocha území pro přirozený rozliv povodní,

- plocha obnovených nebo zakládaných mokřadních biotopů, u rybníků je tím myšleno litorální pásmo (za mokřad bývá většinou považováno území s hloubkou vody od 0 – 60 cm),
- vodní plocha obnovených nebo zakládaných vodních nádrží při Hmax,
- objem vodní nádrže nebo poldru při Hmax,
- plocha, na které bude realizováno protierozní opatření,
- délka liniových protierozních opatření.

5. Omezení a doporučení pro rozpočtování

Rozpočtová rezerva – pro případ neočekávaných víceprací a pod. je možno zřídit rozpočtovou rezervu. OPŽP umožňuje rozpočtovou rezervu do 5% realizačních výdajů. Po zkušenostech však **rezervu nedoporučuji dávat** (uvolnění dotace na rezervu je prakticky nedosažitelné).

Zřízení staveniště nesmí přesáhnout 3% z celkových způsobilých výdajů.

V případě budování provizorních komunikací v rámci staveniště ze silničních panelů se za způsobilé výdaje považují náklady ve výši 1/3 pořizovací ceny nových silničních panelů.

Následná péče o vysazené dřeviny je možná po dobu 2 let od realizace záměru.

6. Doporučení pro inženýrskou činnost

Doporučuji v územním rozhodnutí a stavebním povolení vždy překontrolovat, zda uvedené **pozemky dotčené stavbou** (opatření) jsou v souladu s projektovou dokumentací a realitou. Chyba stavebního úřadu bude pravděpodobně odhalena při kontrole žádosti, což bude mít za následek vyřazení žádosti.

Jak bylo uvedeno v kap. 4. investor opatření nemusí být vlastníkem pozemků, nicméně musí prokázat k pozemkům právní vztah. Vzhledem k tomu, že právní vztah mezi vlastníkem a investorem je třeba řešit i pro potřeby územního a stavebního řízení, považuji za účelné vyřešit vztahy rovnou i pro potřeby dotace z OPŽP. Ve smluvním vztahu mezi investorem a vlastníkem pozemků musí být s ohledem na OPŽP obsaženo:

- **vyjádření souhlasu vlastníka pozemku s realizací opatření,**

- **závazek vlastníka umožnit konečnému uživateli následnou péči a údržbu realizovaného opatření po dobu nejméně 5 let (doporučuji však dobu delší).**

Smlouva musí mít ověřené podpisy. V případě opatření do 2 mil. Kč bez DPH postačí prohlášení vlastníka pozemku, zahrnující výše uvedené body.

7. Náležitosti zadání zakázek projekčních aj. prací

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3. jsou náklady na projektovou dokumentaci a některé další náklady spojené s představení přípravou a dále náklady na technický a autorský dozor za určitých podmínek financovatelné z OPŽP. V případě, že se zvažuje jejich financování z dotace (jedná o veřejné zakázky), je potřeba postupovat dle Zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. S ohledem na finanční částky za uvažované práce nebude v naprosté většině případů nutné provádět výběrové řízení ve smyslu citovaného zákona. Vždy je však třeba při zadávání těchto zakázek respektovat omezení vyplývající z přílohy č. 4 Směrnice MŽP č. 5/2008 a čl. 4.2. Závazných pokynů pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP. Základní informace k zadávacímu řízení:

A) Zakázky s předpokládanou hodnotou do 200 000,- Kč

- Zadavatel osloví jednoho uchazeče, cena nesmí být vyšší než cena obvyklá, ledaže by zadání zakázky jinému dodavateli za nižší cenu znamenalo nežádoucí snížení kvality plnění.

B) Zakázky s předpokládanou hodnotou nad 200 000,- Kč

- Informace o zadávacím řízení bude zveřejněna v regionálním tisku (alespoň 2 týdny před uzavěrkou přihlášek) nebo budou osloveni minimálně 3 uchazeči
- do zadávacího řízení budou zařazeni další i případní neoslovení uchazeči, kteří podali nabídku.
- O výběru bude sepsán záznam podepsaný hodnotícími osobami, výsledky budou oznámeny neúspěšným uchazečům.
- Další podrobnosti zadávacího řízení řeší příloha č. 4 Směrnice MŽP č. 5/2008 a čl. 4.2. Závazných pokynů pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP.

Praze dne 30.4.2009

Ing. Jan Neuwirth